

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

กรุงเทพมหานครเป็นเมืองหลวงของประเทศไทย มีพื้นที่ 1,568.7- ตารางกิโลเมตร มีจำนวนประชากรที่อาศัยอยู่ประมาณ 5,716,779 คน¹ กรุงเทพฯ เป็นที่ตั้งของสถาบันและหน่วยงานที่สำคัญ ๆ ของประเทศ เป็นศูนย์กลางของการบริหารราชการ และธุรกิจตลอดจนการติดต่อสื่อสารและการคมนาคมของประเทศ ในปัจจุบันกรุงเทพฯ มีการขยายตัวทางเศรษฐกิจอย่างมากประชากรจากภูมิภาคต่าง ๆ ของประเทศก็นิยมมาประกอบอาชีพอยู่ในกรุงเทพฯ นอกจากนี้ยังนิยมส่งบุตรหลานเข้ามาศึกษาต่อ ทำให้จำนวนประชากรที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพฯ มีปริมาณเพิ่มมากขึ้นทุกปีอันเป็นที่มาของปัญหาต่าง ๆ ในสังคมกรุงเทพฯ เช่น เกิดปัญหาชุมชนแออัด ปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นพิษ ปัญหาจราจร ปัญหาอาชญากรรม ปัญหายาเสพติด ปัญหาการว่างงาน และปัญหาอื่น ๆ อีกมาก ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในกรุงเทพฯ นี้จึงเป็นหน้าที่ของผู้บริหารประเทศและหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องต้องร่วมกันหาทางแก้ไขต่อไป

ในปัจจุบันประเทศไทยมีรูปแบบการปกครองในระบอบประชาธิปไตย โดยมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข มีรัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ มีการแบ่งการบริหารราชการแผ่นดินออกเป็น 3 ส่วน คือ

1. การบริหารราชการส่วนกลาง
2. การบริหารราชการส่วนภูมิภาค
3. การบริหารราชการส่วนท้องถิ่น

¹ แผนกเลือกตั้งและสถิติ กองปกครองและทะเบียน กรุงเทพมหานคร.
เมื่อวันที่ 31 ธันวาคม 2531

กรุงเทพมหานครเป็นเมืองหลวงของประเทศ ที่มีการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นตามที่ได้มีพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2528 อันมีผลทำให้กรุงเทพมหานครมีฐานะเป็นนิติบุคคล และเป็นราชการบริหารส่วนท้องถิ่นที่มีอาณาเขตท้องที่ตามที่กรุงเทพมหานครมีอยู่ สาธารณสุขของ พ.ร.บ.ระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ.2528 ก็คือมีการบริหารกรุงเทพฯ ที่ประกอบด้วย

1. สภากรุงเทพมหานคร
2. ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร

องค์ประกอบทั้ง 2 นี้ ได้รับการเลือกตั้งจากราษฎรที่มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งในเขตกรุงเทพมหานครตามจำนวนที่กฎหมายกำหนดไว้

ภายหลังจากที่มี พ.ร.บ.ระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ.2528 ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว จึงได้มีพระราชกฤษฎีกาจัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานครและผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครในวันที่ 14 พฤศจิกายน 2528 ในครั้งนั้นมีผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร รวม 286 คน โดยมีผู้สมัครสังกัดพรรคการเมืองและผู้สมัครกลุ่มต่าง ๆ ผลปรากฏว่า ผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร ทั้งสิ้น 54 คน โดยเป็นผู้ที่สังกัดพรรคการเมืองต่าง ๆ ดังนี้ พรรคประชาธิปัตย์ 35 คน พรรคประชากรไทย 6 คน พรรคมวลชน 1 คน กลุ่มรวมพลัง 9 คน อิสระ 1 คน พัฒนารัฐบุรณะ 1 คน กลุ่มกรุงเทพก้าวหน้า 1 คน

ส่วนผู้สมัครรับเลือกตั้งในตำแหน่งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครมีทั้งหมด 8 คน โดยเป็นผู้สมัครจากพรรคการเมืองและผู้สมัครอิสระ รวมทั้งหมด 8 คน ผลการเลือกตั้งปรากฏว่า พลตรีจำลอง ศรีเมือง ผู้สมัครหมายเลข 8 ได้รับการเลือกตั้งเป็นผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร และเข้ารับตำแหน่งผู้ว่าฯ กทม. บริหารงานจนครบวาระ 4 ปี ในวันที่ 13 พฤศจิกายน 2532

นอกจากมีการเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร ผู้ว่าราชการ
กรุงเทพมหานครแล้ว ยังมีการเลือกตั้งสมาชิกสภาเขต กรุงเทพมหานคร ซึ่งได้
ทำการเลือกตั้ง เมื่อวันที่ 21 พฤศจิกายน 2528 ผลปรากฏดังนี้พรรคประชาธิปัตย์
142 คน พรรคประชากรไทย 22 คน พรรคพลังธรรม 20 คน พรรคมวลชน 7
คน รวมสมาชิกสภาเขตทั้งหมด 198 คน

ด้วยเหตุที่การบริหารราชการในตำแหน่งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร
และสภากรุงเทพมหานครครบวาระ 4 ปี จึงมีพระราชกฤษฎีกาจัดให้มีการเลือกตั้ง
ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครและสมาชิกสภากรุงเทพมหานครขึ้นใหม่ โดยกำหนด
วันเลือกตั้งในวันที่ 7 มกราคม 2533 และด้วยเหตุผลที่สมาชิกสภาเขตกรุงเทพ-
มหานคร อยู่ครบวาระ 4 ปี เช่นเดียวกัน จึงกำหนดให้มีการเลือกตั้งสมาชิก
สภาเขตขึ้นใหม่ในวันที่ 14 มกราคม 2533 ด้วย

ตามปกติในการเลือกตั้งแต่ละครั้งนั้นไม่ว่าจะเป็นการเลือกตั้งสมาชิก
สภาผู้แทนราษฎรหรือการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร หรือสมาชิกสภา
กรุงเทพมหานคร หรือการเลือกตั้งซ่อมก็ตาม การรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งย่อม
เกิดขึ้น จากการเลือกตั้งในอดีตที่ผ่านมา พรรคการเมืองให้ความสำคัญอย่างมาก
ต่อการส่งผู้สมัครเข้ารับการเลือกตั้งในตำแหน่งต่าง ๆ ในกรุงเทพฯ ในปัจจุบัน
พรรคการเมืองที่มีประชาชนให้ความสนใจในกรุงเทพฯ ที่สำคัญ คือ พรรค
ประชาธิปัตย์ พรรคประชากรไทย พรรคมวลชน และพรรคพลังธรรม พรรค-
การเมืองทั้ง 4 พรรค พยายามที่จะให้ประชาชนนิยมเลือกผู้สมัครของพรรคตน
ให้มากที่สุดเพื่อผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในครั้งต่อ ๆ ไป หาก
พรรคการเมืองใดสูญเสียความนิยมไม่ได้รับเลือกตั้งในตำแหน่งต่าง ๆ ติดต่อกัน
หลายครั้งก็จะเป็นปัญหาต่อสถานภาพทางการเมืองของพรรคการเมืองนั้นใน
กรุงเทพฯ ต่อไปในอนาคต

ด้วยเหตุที่การเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครและสภากรุงเทพ-
มหานคร ในวันที่ 7 มกราคม 2533 นี้มีความสำคัญอย่างมากต่อสถานภาพของ

พรรคการเมืองทั้ง 4 พรรค ดังนั้นพรรคการเมืองดังกล่าวจึงต้องเร่งการรณรงค์หาเสียงจากประชาชนด้วยการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนในกรุงเทพฯ ได้รู้จักกับผู้สมัครผู้ว่าฯ กทม. และผู้สมัครตามเขตต่าง ๆ อย่างมากด้วยวิธีการต่าง ๆ ที่เคยใช้มาในอดีต และการคิดหาวิธีการอื่น ๆ มาช่วยให้ประชาชนสนใจพรรค จนกระทั่งเลือกผู้สมัครของพรรคเข้าไปดำรงตำแหน่งดังกล่าวไว้มากที่สุด

การเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร เมื่อวันที่ 14 พฤศจิกายน 2528 หรือการเลือกตั้งซ่อมสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร หรือแม้การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรก็ตาม ช่วงเวลาที่จะใช้รณรงค์หาเสียง หรือประชาสัมพันธ์ผู้สมัครรับเลือกตั้งในแต่ละครั้งที่ผ่าน ๆ มามักจะพบกับอุปสรรคและปัญหาต่าง ๆ มากมาย เช่น ช่วงระยะเวลาหาเสียงน้อยเกินไปเพียง 40-50 วันเท่านั้น แต่ประชาชนมีเป็นจำนวนมาก โอกาสที่ผู้สมัครจะทำการประชาสัมพันธ์ตนเองหรือพบปะกับประชาชนได้ทั่วถึงจึงเป็นสิ่งที่ลำบากยิ่งยวด ด้วยเหตุนี้พรรคการเมืองหรือผู้สมัครอิสระจึงต้องหาวิธีการต่าง ๆ ที่จะประชาสัมพันธ์ผู้สมัครของตน เช่น การเคาะประตูตามบ้าน การปราศรัยตามที่ชุมชนต่าง ๆ การทำโปสเตอร์ติดป้ายโฆษณา แผ่นพับ ใบปลิวแนะนำตัวผู้สมัคร จัดรถตระเวนหาเสียงตามถนน ตรอก ซอย หรือทำการสร้างข่าวเพื่อเรียกร้องความสนใจรวมถึงการแจกข่าว เป็นต้น วิธีการเหล่านี้ก็เพื่อประชาสัมพันธ์ให้คนได้รู้จักคุ้นหน้าคุ้นตา อันเป็นการดึงดูดโน้มน้าวใจให้ประชาชนเกิดความนิยมชมชอบ และที่เหนืออื่นใดก็คือความผูกพันเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันระหว่างผู้สมัครกับประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง

เมื่อการเลือกตั้งมีความสำคัญต่อการปกครองของประเทศไทย โดยเฉพาะในช่วงระยะภายหลังประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2521 ซึ่งเป็นรัฐธรรมนูญที่กำลังใช้อยู่ในปัจจุบันมีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตั้งแต่ พ.ศ. 2522-2532 รวมทั้งหมด 4 ครั้ง และมีการเลือกตั้งซ่อมอีกหลายครั้ง การที่มีการเลือกตั้งแต่ละครั้งเมื่อพิจารณาเฉพาะกรุงเทพมหานครแล้วพบว่า ประชาชนไปใช้สิทธิเลือกตั้งน้อยมาก ทั้ง ๆ ที่ประชาชนในกรุงเทพฯ มีโอกาสทางการศึกษาสูงกว่าประชาชนในชนบท มีโอกาสในการได้รับข้อมูลข่าวสารมากกว่าคนในชนบท จนกระทั่งการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพ-

มหานครเมื่อวันที่ 14 พฤศจิกายน 2528 ปรากฏว่า ประชาชนให้ความสนใจในการเลือกตั้งผู้ว่าฯ กทม. พอสมควร โดยมีผู้มาใช้สิทธิ 981,222 คน หรือประมาณร้อยละ 34.65 จากจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง 2,831,250 คน²

เนื่องจากการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครนั้นประชาชนให้ความสนใจกันมากมีผลให้นักวิชาการได้ทำการศึกษาถึงการเลือกตั้งในครั้งนั้น ดังเช่น ดร.ณรงค์ ลินสวัสดิ์³ ได้ให้ข้อสังเกตว่าเป็นเพราะประชาชนมีความปรารถนาที่จะให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งบางคนได้รับเลือกเข้ามา และเพราะการแข่งขันในการเลือกตั้งผู้ว่า กทม. ในครั้งนั้นมีความสลับกันมากระหว่างผู้สมัครจากพรรคประชาธิปัตย์กับผู้สมัครอิสระ คือ พลตรี จำลอง ศรีเมือง จึงเป็นสาเหตุหลักที่ทำให้ประชาชนมาใช้สิทธิกันมากนอกเหนือจากสาเหตุอื่น ๆ

จากรายงานผลการสำรวจของกองสำรวจประชามติ กรมประชาสัมพันธ์ เรื่อง "ความสนใจต่อข่าวสารด้านการเมือง ของ ชาวกรุงเทพมหานคร" ระหว่างวันที่ 17-22 สิงหาคม 2530 สรุปได้ดังนี้⁴

1. ประชาชนให้ความสนใจข่าวสารธุรกิจเป็นอันดับหนึ่ง ร้อยละ 17.2 ข่าวการเมือง ร้อยละ 15.3 ข่าวกีฬา ร้อยละ 7.8 และข่าวบันเทิงน้อยที่สุด ร้อยละ 4.4

2. สื่อที่เสนอข่าวการเมืองซึ่งประชาชนนิยมมากอันดับหนึ่ง คือ หนังสือพิมพ์ อันดับสอง ได้แก่ โทรทัศน์ และวิทยุอันดับสาม แต่สื่อข่าวการเมืองที่ได้รับความนิยมมากที่สุด คือ โทรทัศน์ ส่วนหนังสือพิมพ์เป็นอันดับสอง และอันดับสาม คือ วิทยุ

² แผนกเลือกตั้งและสถิติ กองปกครองและทะเบียน กรุงเทพมหานคร 2528.

³ ณรงค์ ลินสวัสดิ์, รายงานการวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์การเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร 2528 คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ พ.ศ. 2530. หน้า 57-64.

⁴ กรมประชาสัมพันธ์, รายงานผลการสำรวจ เรื่อง ความสนใจต่อข่าวสารด้านการเมืองของชาวกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2530

จากผลการสำรวจดังกล่าวประกอบกับงานวิจัยของนักวิชาการต่าง ๆ อีกทั้งประชาชนให้ความสนใจรายการข่าวภาคค่ำทางสถานีโทรทัศน์มากขึ้น ดังนั้นเมื่อมีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเมื่อวันที่ 24 กรกฎาคม 2531 จึงปรากฏว่ามีการใช้สื่อมวลชนในการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งมากขึ้น มีการใช้สื่อโทรทัศน์ในการแถลงนโยบาย ในปัจจุบันโทรทัศน์เป็นสื่อที่เข้าถึงประชาชนได้อย่างรวดเร็ว มีนักวิชาการ นักการเมือง เรียกร้องให้ให้รัฐบาลเปิดโอกาสให้มีการแถลงนโยบายของพรรคการเมืองในการเลือกตั้งผู้ว่าฯ กทม. ทางโทรทัศน์ จนในที่สุดสถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 9 อสมท. เปิดโอกาสให้มีการแถลงนโยบายได้ทุกคนทุกพรรค และให้มีการเข้าเวลาของทางสถานีเพื่อแถลงนโยบายของผู้สมัครผู้ว่าฯ กทม. ได้ในเวลาหลังจบรายการข่าวภาคค่ำเป็นเวลา 1 ชั่วโมง เริ่มตั้งแต่ 21 ธันวาคม 2532 เป็นต้นไป จนถึงเวลา 18.00 น. ของวันที่ 6 มกราคม 2533 ซึ่งเป็นวันสุดท้ายของการหาเสียงเลือกตั้งผู้ว่าฯ กทม. ตามที่กฎหมายการเลือกตั้งกำหนดไว้

ตามที่ พ.ร.บ. การเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร และผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2531 หมวด 4 มาตรา 31 และมาตรา 32 ได้บัญญัติไว้ในเรื่องค่าใช้จ่าย และการหาเสียงเลือกตั้งโดยให้ใช้จ่ายดังต่อไปนี้

- (1) การโฆษณากระจายเสียง วิทยุ โทรทัศน์ เทป วัสดุโทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ และสื่อมวลชนอื่น
- (2) การพิมพ์ โฆษณา แจกจ่าย ประกาศ แผ่นป้าย ใบปลิว และสิ่งพิมพ์อื่น ๆ
- (3) การจัดหาเครื่องเขียน แบบพิมพ์ ไปรษณียากร โทรเลข โทรศัพท์ และการสื่อสารอื่นใด
- (4) การซื้อเช่า หรือยืมสำนักงาน สถานที่ ยานพาหนะ วัสดุอุปกรณ์ เกี่ยวกับการเลือกตั้ง
- (5) การว่าจ้างแรงงานทุกประเภทที่เกี่ยวกับการเลือกตั้ง

(6) ค่าใช้จ่ายในการเดินทางเพื่อการเลือกตั้ง

(7) ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการหาเสียงเลือกตั้งที่ไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้

ดังนั้น เมื่อพิจารณาจาก พ.ร.บ. การเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร และผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครดังกล่าวข้างต้น ผู้สมัครผู้ว่าฯ กทม. สามารถใช้สื่อมวลชนในการประชาสัมพันธ์และการโฆษณาในขณะที่ทำการหาเสียงเลือกตั้งได้

จากสภาพเศรษฐกิจ สังคม ในกรุงเทพมหานครประกอบด้วยจำนวนประชาชนที่มีจำนวนมากกว่า 5 ล้านคน ช่วงเวลาในการหาเสียงน้อย การใช้สื่อมวลชนช่วยในการประชาสัมพันธ์ผู้สมัครผู้ว่าฯ กทม. เพื่อที่ประชาชนจะได้รับทราบนโยบายและแนวทางในการแก้ไขปัญหาของผู้สมัครจะเป็นการกระตุ้นให้ประชาชนเห็นความสำคัญของการเลือกตั้ง และเป็นการประหยัดเวลาที่ประชาชนจะได้ใช้สื่อมวลชนที่มีอยู่ไม่ว่าจะเป็นวิทยุ โทรทัศน์ให้เป็นประโยชน์ ซึ่งพบว่าประชาชนส่วนใหญ่มีเครื่องรับวิทยุ โทรทัศน์มากพอควร จากการสำรวจของสำนักงานสถิติแห่งชาติ พ.ศ. 2527 พบว่าจำนวนครัวเรือนที่มีเครื่องรับวิทยุ ในครอบครองทั่วราชอาณาจักร ประมาณ 7,023,710 ครัวเรือน โดยกรุงเทพมหานครมีประมาณ 849,110 ครัวเรือนนั้นมีเครื่องรับวิทยุ 1,083,270 เครื่อง และมีครัวเรือนที่มีเครื่องรับโทรทัศน์สีประมาณ 443,250 ครัวเรือน

จากสภาพความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่าการใช้สื่อมวลชนในการประชาสัมพันธ์ผู้สมัครรับเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครของพรรคการเมืองนั้นเป็นสิ่งที่จำเป็น และสามารถกระทำได้โดยไม่ผิด พ.ร.บ. การเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร และผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครด้วยเหตุผลดังกล่าวนี้ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาถึงปัญหาต่าง ๆ พอสรุปได้ดังนี้ คือ

1. การเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ในวันที่ 7 มกราคม 2533 พรรคการเมืองที่ส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งผู้ว่าฯ กทม. นั้นมีนโยบายในการใช้สื่อมวลชนเพื่อการประชาสัมพันธ์ผู้สมัครของพรรคอย่างไร
2. พรรคการเมืองที่ส่งผู้สมัครผู้ว่าฯ กทม. ทั้ง 4 พรรคนั้นมีรูปแบบและวิธีการในการใช้สื่อมวลชนเพื่อการประชาสัมพันธ์ผู้สมัครของพรรคอย่างไร
3. ในการเลือกตั้งผู้ว่าฯ กทม. ในวันที่ 7 มกราคม 2533 ย่อมต้องมีปัญหา และอุปสรรคต่าง ๆ มากมายสำหรับการรณรงค์หาเสียงของพรรคการเมือง แต่สิ่งที่คุณวิจัยต้องการศึกษาก็คือ มีปัญหา อุปสรรคอะไรในการใช้สื่อมวลชนเพื่อการประชาสัมพันธ์ของแต่ละพรรค และพรรคการเมืองทั้ง 4 พรรคนั้นมีวิธีการในการแก้ปัญหาอุปสรรคอย่างไร
4. พรรคการเมืองใช้สื่ออะไรบ้างในการประชาสัมพันธ์ผู้สมัครของพรรค และแต่ละพรรคให้ความสำคัญกับสื่อใดมากที่สุด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อทราบนโยบายการใช้สื่อมวลชนเพื่อการประชาสัมพันธ์ของพรรคการเมืองในการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อทราบรูปแบบ และวิธีการในการใช้สื่อมวลชนเพื่อการประชาสัมพันธ์ของพรรคการเมือง
3. เพื่อทราบปัญหา และอุปสรรคในการใช้สื่อมวลชนเพื่อการประชาสัมพันธ์ของพรรคการเมือง
4. เพื่อทราบถึงการใช้อื่น ๆ นอกเหนือจากการใช้สื่อมวลชนเพื่อการประชาสัมพันธ์ผู้สมัครในตำแหน่งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครของพรรคการเมือง

สมมติฐานของการวิจัย

เนื่องจากการศึกษาวิจัยนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงสำรวจ และถือว่าเป็น การแสวงหาความรู้ใหม่ๆ เกี่ยวกับการที่จะนำสื่อมวลชนมาใช้ในการประชาสัมพันธ์ เพื่อให้เกิดผลดีแก่กิจกรรมต่าง ๆ ทางการเมือง ไม่เฉพาะแต่ในการเลือกตั้งผู้ว่า ราชการกรุงเทพมหานครที่ได้ทำการศึกษาเท่านั้น แต่อาจจะนำไปสู่คำตอบของ ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ในการเลือกตั้งระดับชาติและระดับท้องถิ่น ที่จะต้องมี ในระบอบประชาธิปไตยของประเทศไทยต่อไป อันหมายถึงการพัฒนาการเมืองของ ไทยในที่สุด นั่นก็หมายความว่าเรายอมรับว่าสื่อมวลชนมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อ การพัฒนาทางการเมืองของประเทศไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจ และสังคม ซึ่งสื่อมวลชนได้มีบทบาทที่สำคัญยิ่งเสมอมาเป็นที่ประจักษ์กันมาแล้ว

สมมติฐานของการศึกษาวิจัยในเรื่องนี้อาศัยกรอบแนวความคิดดังกล่าว ข้างต้น คือ ความสำคัญของสื่อมวลชนในทางการเมือง ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้มีกรอบ แนวความคิดกำหนดไว้กว้าง ๆ ดังนี้

" พรรคการเมืองต่าง ๆ ที่ส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งในตำแหน่งผู้ว่า ราชการกรุงเทพมหานครนั้นย่อมเห็นความสำคัญของการใช้สื่อมวลชนเพื่อมาเป็น ประโยชน์ในการประชาสัมพันธ์ผู้สมัครของพรรคด้วยรูปแบบและวิธีการของแต่ละ พรรค การใช้สื่อมวลชนเพื่อการประชาสัมพันธ์ในการหาเสียงเลือกตั้งจะเป็น หนทางหนึ่งที่จะเป็นที่นิยมใช้ในการเลือกตั้งครั้งต่อ ๆ ไป ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับนโยบาย ของรัฐบาล และนโยบายของผู้รับผิดชอบสื่อมวลชนชนิดนั้น ๆ "

ขอบเขตของการวิจัย

1. การศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยจำเป็นต้องจำกัดขอบเขตของการศึกษาไว้ โดยเลือกศึกษาเฉพาะพรรคการเมืองที่ส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งในตำแหน่งผู้ว่า ราชการกรุงเทพมหานครเท่านั้น ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้พบว่า มีพรรคการเมืองที่ส่งผู้ สมัครชิงตำแหน่งผู้ว่าฯ กทม. เพียง 4 พรรค นอกนั้นเป็นผู้สมัครอิสระซึ่งผู้วิจัยจะ ไม่นำมาศึกษา

ดังนั้น พรรคการเมืองที่ส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งผู้ว่าฯ กทม. ที่ผู้วิจัยจะ
ทำการศึกษามีดังนี้

1. นายประวิทย์	รุจิรวงศ์	พรรคประชาธิปัตย์	หมายเลข	2
2. ดร.นิยม	ปราคำ	พรรคมวลชน	หมายเลข	4
3. พลตรีจำลอง	ศรีเมือง	พรรคพลังธรรม	หมายเลข	5
4. นายเตโช	สวนานนท์	พรรคประชากรไทย	หมายเลข	6

2. ระยะเวลาในการศึกษา ผู้วิจัยจะศึกษาเฉพาะเวลาตั้งแต่การเปิด
รับสมัครเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร คือ ตั้งแต่วันที่ 20 พฤศจิกายน
2532 จนถึงเวลา 18.00 น. ของวันที่ 6 มกราคม 2533 อันเป็นช่วงเวลาที่
ผู้สมัครรับเลือกตั้งผู้ว่าฯ กทม. ของพรรคการเมืองทำการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง

3. สื่อมวลชนที่ทำการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยจะทำการศึกษาจาก
สื่อมวลชนทุกประเภททั้งหนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ ภาพยนตร์ เป็นต้น ที่ปรากฏว่า
มีการนำเสนอข่าวเกี่ยวกับพรรคการเมืองและผู้สมัครรับเลือกตั้งผู้ว่าฯ กทม. ทั้ง
4 พรรคโดยที่พรรคการเมืองนั้นมีเจตนาที่จะใช้สื่อมวลชนเพื่อทำการประชาสัมพันธ์
ผู้สมัครของพรรค

ข้อจำกัดของการวิจัย

1. ในการศึกษาวิจัยเรื่องนี้ ผู้วิจัยคาดว่าระดับในการให้ความร่วมมือ
จากพรรคการเมือง และจากผู้สมัครผู้ว่าฯ กทม. นั้นอาจจะได้รับความร่วมมือ
มากน้อยแตกต่างกัน ทั้งนี้เพราะการใช้สื่อมวลชนหรือสื่ออื่น ๆ รวมทั้งรูปแบบและ
วิธีการที่เป็นเคล็ดลับของแต่ละพรรคการเมืองซึ่งแต่ละพรรคคงจะไม่เปิดเผย
ทั้งหมด ด้วยเกรงว่าจะเป็นการเปิดโอกาสให้พรรคการเมืองอื่นทราบ และจะ
นำไปใช้ในการเลือกตั้งครั้งต่อ ๆ ไป ดังนั้นการศึกษาวิจัยเรื่องนี้อาจไม่ทราบถึง
เทคนิค วิธีการอย่างละเอียดของแต่ละพรรค แต่ผู้วิจัยจะพยายามสังเกตและใช้
ความสัมพันธ์ส่วนตัวสอบถามบุคคลสำคัญของพรรคทั้ง 4 พรรคนี้เพื่อให้งานวิจัย
สมบูรณ์เท่าที่จะกระทำได้

2. ในการวิจัยนี้มีข้อจำกัดเรื่องปริมาณของสื่อมวลชน และรูปแบบการใช้สื่อที่แต่ละพรรคนำออกมาใช้ประชาสัมพันธ์หลากหลายรูปแบบและวิธีการ ผู้วิจัยเกรงว่าการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้สมัครผู้ว่าฯ กทม. และพรรคการเมืองแต่ละพรรคนำเสนอออกมาใช้ได้ไม่หมด แต่อย่างไรก็ตามผู้วิจัยจะพยายามเก็บรวบรวมข้อมูล รูปแบบและวิธีการของแต่ละพรรคที่ใช้ประชาสัมพันธ์โดยผ่านทางสื่อมวลชนให้ได้มากที่สุด

3. เนื่องจากระยะเวลาในการศึกษาคือตั้งแต่วันที่ 20 พฤศจิกายน 2532 จนถึงวันที่ 6 มกราคม 2533 รวมเวลาที่ทำการศึกษาทั้งหมด 48 วัน แต่ทว่าการใช้สื่อมวลชนของแต่ละพรรคการเมืองอาจจะไม่ได้ใช้ทั้งหมดก็ได้ คือพรรคการเมืองบางพรรคอาจจะมีการใช้สื่อมวลชนในการประชาสัมพันธ์ผู้สมัครผู้ว่าฯ กทม. ของพรรคมาก่อนที่จะทำการศึกษา หรือบางพรรคอาจจะไม่สนใจในการใช้สื่อมวลชนเพื่อประชาสัมพันธ์พรรค และผู้สมัครหรืออาจจะมีอุปสรรคต่าง ๆ สำหรับพรรคการเมืองแต่ละพรรคในการใช้สื่อมวลชน ซึ่งก็เป็นข้อจำกัดประการหนึ่งที่ทำให้ผู้วิจัยอาจจะเก็บรวบรวมข้อมูลได้ไม่ละเอียด

คำนิยามที่ใช้ในการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดความหมายของคำศัพท์ต่าง ๆ ดังนี้ คือ

1. สื่อมวลชน	หมายถึง หนังสือพิมพ์ วิทยุกระจายเสียง โทรทัศน์ และภาพยนตร์
2. สื่อประชาสัมพันธ์	หมายถึง โปสเตอร์ แผ่นปลิว แผ่นพับ วิดีโอ เทปเพลง หนังสือ รถกระจายเสียง ฯลฯ
3. พรรคการเมือง	หมายถึง คณะบุคคลที่รวบรวมกันเป็นองค์การตามแนวความคิดเห็นในทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม ในแนวทางที่เห็นพ้องต้องกันเพื่อกำหนดประเด็นปัญหา และ

คัดเลือกบุคคลเข้าสมัครรับเลือกตั้ง โดยมี
จุดมุ่งหมายที่จะเป็นรัฐบาลเพื่อดำเนินการ
ปกครองตามความคิดเห็น

4. การเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร หมายถึง การที่ประชาชน
ผู้มีสิทธิเลือกตั้งในกรุงเทพฯ ได้เลือก
บุคคลหนึ่งจากหลาย ๆ คน เพื่อให้
บุคคลที่ถูกเลือกไปทำการในกิจกรรม
ทางการเมือง ตามอำนาจหน้าที่ที่กฎหมาย
กำหนดไว้แทนตนเองในตำแหน่งผู้ว่าฯ กทม.
5. ผู้สมัคร หมายถึง ผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นผู้ว่า
ราชการกรุงเทพมหานคร
6. ข่าวสารการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร หมายถึง
- ข่าวเกี่ยวกับการลงสมัครรับเลือกตั้ง
ของผู้สมัครจากพรรคการเมือง
 - ข่าวเกี่ยวกับการปราศรัยหาเสียงของ
หัวหน้าพรรค ผู้สมัครผู้ว่าฯ กทม.
และบุคคลชั้นนำของพรรค
 - ข่าวเกี่ยวกับความเคลื่อนไหวของ
พรรคการเมืองในการหาเสียง
เลือกตั้งผู้ว่าฯ กทม.
 - ข่าวการให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับการเลือกตั้ง
ผู้ว่าฯ กทม. ของหัวหน้าพรรค ผู้สมัคร
ผู้ว่าฯ กทม. และบุคคลในพรรค

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ประโยชน์ในเชิงวิชาการด้านสื่อสารมวลชนกับการเมือง ซึ่งจะ
ทำให้ทราบข้อมูลด้านต่าง ๆ ต่อไปนี้

- 1.1 นโยบายในการใช้สื่อมวลชนของพรรคการเมืองในการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร
 - 1.2 รูปแบบ วิธีการ ที่พรรคการเมืองนำมาใช้ในการเลือกตั้ง โดยผ่านทางสื่อมวลชน และสื่ออื่น ๆ
 - 1.3 ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ในการใช้สื่อมวลชนของพรรคการเมือง
 - 1.4 ความต้องการของพรรคการเมืองต่อปัญหาการใช้สื่อมวลชนในการประชาสัมพันธ์ผู้สมัครผู้ว่า ฯ กทม.
2. การศึกษาวิจัยครั้งนี้ อาจจะเป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาของผู้บริหารระดับสูงในการพิจารณาการใช้สื่อมวลชนเพื่อการประชาสัมพันธ์ของพรรคการเมือง หรือกลุ่มการเมืองต่าง ๆ ในการเลือกตั้งผู้ว่า ฯ กทม. หรือการเลือกตั้งสภาผู้แทนราษฎรในครั้งต่อ ๆ ไปในอนาคต
3. การศึกษาวิจัยครั้งนี้ อาจจะเป็นประโยชน์ต่อพรรคการเมืองในการพัฒนานโยบายรูปแบบ วิธีการ ในการวางแผนการประชาสัมพันธ์ของพรรค โดยผ่านสื่อมวลชนและสื่ออื่น ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ตลอดจนส่งเสริมให้พรรคการเมืองเห็นความสำคัญของการประชาสัมพันธ์พรรคอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบมากยิ่งขึ้น

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย